

СЕКЦІЯ 2. БІОЛОГІЧНА ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

УДК 37.018

НОВІТНЯ ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ

В. А. Бурлака¹, І. В. Хом'як², О. О. Лавринюк¹

¹Житомирський національний агроекологічний університет, Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна

²Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Загальновідомо, екологія, як форма суспільної свідомості, є частиною біологічної науки, що вивчає закономірності взаємодії та взаємовідносин в середині фауни та флори, їх представників між собою та навколишнім середовищем.

Якщо діяльність людини в навколишньому природному середовищі, що є на жаль реальністю, здійснюється безконтрольно, без урахування екологічних закономірностей та систематичного поновлення відновлювальних ресурсів, біологічному балансу в природі може бути нанесена непоправна шкода, яка постійно загрожує життєдіяльності людини.

Природа є для людини, і особливо для молоді, об'єктом пізнання своєї життєдіяльності та естетичної насолоди. Її явища досконалі й надають естетично розвиненій особистості глибоку духовну насолоду. Глибоке проникнення в її таємниці сприяє формуванню її наукового світогляду, формуванню свідомості. Цим обумовлена необхідність цілеспрямованого здійснення всеохоплюючої обов'язкової освіти і виховання.

Під екологічною освітою розуміється система природничо-наукових і сучасних знань, умінь і навичок, оволодіння якими забезпечує всебічний екологічний розвиток особистості, формування наукового світогляду та відповідальних правил і норм екологічної поведінки, що спрямовані на забезпечення і збереження навколишнього природного середовища, усестороннє і творче використання у трудовій діяльності людей найсучасніших екологічних технологій.

До стратегічних завдань екологічної освіти та виховання сучасної молоді людини відносяться:

- збереження та зміцнення життєздатного природного середовища, біологічного різноманіття, в тому числі й генофонду людей;

- докорінне та широкомасштабне удосконалення екологічної освіти та виховання підростаючих поколінь на основі освітянських, наукових та релігійних традицій життєдіяльності українських громадян;

- швидке формування нового екологічного мислення, яке забезпечується на дотриманні науковості, об'єктивності, гуманності у взаємовідносинах людини, суспільства й природи;

- розвиток у процесі екологічної освіти та виховання у молодого покоління почуттів людської гідності, гуманності, любові та інших якостей;

- постійний розвиток екологічної освіти з урахуванням національних традицій й надбань, в тому числі й вчення В. І. Вернадського про неосфери, що безумовно сприяє формуванню екологічного та прогресивного мислення не тільки у вузьконаціональному, а й у планетарному аспекті;

- глибоке формування у кожного вихователя, викладача усвідомленості себе як частки природи, пов'язаної з її чисельними нерозривними зв'язками, що дозволяє формувати відповідні взаємовідносини кожної особистості з навколишнім середовищем.

У своїй діяльності викладачі повинні постійно акцентувати і стверджувати про те, що екологічна свідомість включає глибокі екологічні знання: факти, відомості, висновки,

узагальнення про взаємовідносини та обмін, що відбувається в світі біологічного різноманіття, у сфері їх проживання і в цілому навколишньому середовищі.

Екологічна освіта і виховання дітей дошкільного та шкільного віку має базуватися на безпосередньому їх ознайомленні з природними об'єктами. Вона повинна включати в себе і родинне виховання, де сім'я разом із дошкільними і шкільними виховними заходами і мають нести повну відповідальність за формування екологічного світосприйняття нашого майбутнього, наших дітей та онуків.

На лекціях, практичних заняттях студентів з екології необхідно акцентувати увагу на питаннях функціональності, екологічної свідомості. Туди входять: освітня – вона допомагає вихованцям усвідомити природу як середовище свого життя і як естетичну досконалість; розвиваючу, яка сприяє формуванню у вихованців вмінь осмислювати екологічні явища, встановлювати зв'язки та залежності, що існують в світі тварин та рослин; робити висновки та узагальнення відносно стану сучасної природи, давати відповідні рекомендації розумового спілкування з нею; виховна, яка проявляється у формуванні у вихованців морального та естетичного становлення до природи; організаційна, що полягає у стимулюванні активної природоохоронної діяльності вихованців; сприяє включенню їх у будівництво екологічно чистих промислових підприємств, технологій у користуванні, заготівлю деревини тощо, в суворій відповідності із Законом України «Про охорону навколишнього середовища» та інших законів щодо екології та природокористування.

УДК 378.036

ЗМІСТ ЕСТЕТИКО-ЕКОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

І. С. Котенєва, С. В. Вовк, Н. В. Демідова

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, Луганська область, 92703, Україна

Комфортне існування людства можливе лише за умови дотримання законів природи, тому перед системою освіти й культури постало завдання формування людини, яка знаходиться у гармонії з оточуючим світом. Центральною фігурою у цьому процесі є вчитель, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне й професійне зростання, вміє досягати нових педагогічних цілей [1]. Тому одним із завдань сучасної педагогічної освіти у вузі є формування й розвиток естетико-екологічної культури майбутніх учителів, яка розглядається як складова духовної та екологічної культури [2; 3]. Її компонентами є естетико-екологічна позиція, естетико-екологічні якості особистості вчителя, естетико-екологічні знання та вміння. Сформована естетико-екологічна культура вчителя є наріжним каменем його професійної естетико-екологічної діяльності.

У структурі загальної естетико-екологічної діяльності вчителя ми виокремлюємо власне естетико-екологічну та естетико-еколого-педагогічну діяльність. Власне естетико-екологічна діяльність – це діяльність, об'єктом якої є сама природа, її предмети та явища. Естетико-еколого-педагогічна діяльність визначається суспільною потребою в естетико-екологічній освіті та вихованні школярів, тому будь-яку діяльність учителя, яка має таку мету, ми називаємо естетико-еколого-педагогічною діяльністю.

Виокремлення категорії "естетико-еколого-педагогічна діяльність" привело нас до складання системи естетико-еколого-педагогічних умінь, якими має володіти сучасний педагог. Їх ми поєднали у п'ять груп.

1. Інформаційні естетико-екологічні вміння:

- відбирати зміст естетико-екологічної інформації, що буде використовуватися у навчальному процесі;

- творчо переробляти відібрану інформацію відповідно до поставленої мети;